

ויחי (198)

ויחי יעקב בארץ מצרים וכו' (מז.כח)

וברש"י: למה פרשה זו סתומה, לפי שכיון שנפטר יעקב אבינו, נסתמו עיניהם ולבם של ישראל וכו'. במדרש, ויש לומר עוד טעם, דהנה בריש תורת כהנים, אמרו חז"ל: ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה, ובין ענין לענין. זאת אומרת, שבמקום שיש ריוח, ופתוחה הפרשה בספר תורה, הרי שם המקום לעמוד ולהתבונן במהות הפרשה, בענינה וטעמה, כדי להבינה על בוריה. בפרשת ויחי יעקב, נרמז שעיקר חיותו של יעקב היה בארץ מצרים, שם הושלמה קדושתו. חייו אלה בארץ נכריה הביאו את כנסת ישראל לשלימותה, דוקא כשזרעו היה גר בארץ לא לו, פרו ורבו לששים רבוא נפשות קדושות שהיו מוכנים לבסוף לקבל תורה מסיני. הקדושה הגיעה לידי גמרה וצירופה, דוקא בשבת בני ישראל בקרב גוי טמא ומזוהם. ענין זה עמוק הוא מדי, מכדי שנבין בו אפס קצהו. אין שכל בני אדם סובל דבר מונגד זה, ונשגב סודו של דבר מבינת אנוש. על כן סתומה הפרשה, לומר שאין לך להתבונן במה שלא תוכל יד שכלך להשיג. ועל כל פנים מרמז לנו בענין הזה שלא ימס לבבינו, מאשר בעקבתא דמשיח, ובכל דור הנפשות מתקטנים ואין נזכה לגאולה, כי רואים אנחנו מה שקרה לאבותינו בגלותם, ודוקא בגלות הגיעו לכל הקדושות, כי כן רצון השי"ת.

ספר "עלים לתרופה"

ויאמר לו אם נא מצאתי תן בעיניך שים נא ירך פתח ירכי ופשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים (מז.כט) כתוב בחז"ל ש"ירך" זה התורה כמו שכתוב "חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אומן" (שה"ש ז. ב): מה ירך בסתר אף דברי תורה בסתר. "יד", מבטא צדקה שנאמר: "פתח תפתח את ירך לאחיך לעניך ולאביוניך" (דברים טו. יא). "אמת" זו תורה, "חסד" זו צדקה. כשיעקב אבינו עומד למות הוא עושה חשבון נפש שהוא עומד לעלות לפני בית דין של מעלה. מבחינת לימוד התורה הוא בסדר, כיון שהיה איש תם יושב אהלים, אך מה עם הצדקה? כאן, לפי השגותיו של יעקב אבינו, יש אצלו מקום לשיפור. ואילו בנו, יוסף, הוא המשביר לכל העולם ועושה צדקה עם הכל, אך מה עם לימוד התורה שלו? מחליט איפוא יעקב לעשות עמו הסכם יששכר וזבולון, קרא לו ואמר לו: "שים נא ירך פתח ירכי". ירכי, זאת התורה שאני אתן, ירך זאת הצדקה שאתה תתן ואז "ופשית עמדי חסד ואמת". חסד זו צדקה, ואמת זו תורה.

ספר "להתעורר באהבתך"

ויחתוך ישראל וישב על המטה (מח. ב)

אמרו חכמינו: כל המבקר את החולה והוא בן גילו, נוטל אחד מששים מחליו (גדרים לט.). והרי יוסף היה בן גילו של יעקב, כל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף (רש"י לו. ב) נמצא, איפוא, שכשבא יוסף לבקר את אביו החולה, הופחתה המחלה באחד בששים, לפיכך "ויחתוך ישראל וישב על המטה", יעקב התחזק וישב, לפי שנשארו רק חמישים ותשעה חלקים ממחלתו, כמנין "המטה", לעומת זה מקודם היה "הנה אביך חלה", מנין הנה עולה לששים.

ספר "מענינה של תורה" בשם אלשיך הקדוש

ויקרא יוסף כי ישיית אביו יד ימינו על ראש אפרים ויניח יד ימינו על ראש אפרים על ראש מנשה (מח. יז)

מיד כשהביא יוסף את בנו להתברך מפי יעקב אביו, נוכח כיצד יעקב משכל ידי, ושם את ימינו על ראש אפרים, למרות שמנשה הבכור. מדוע, אפוא רק עתה, לאחר שכבר סיים יעקב את ברכתו, התעורר יוסף לשנות את מקומן של ידי יעקב? יש לומר: כאשר השכינה, כביכול, נצבת מול האדם, וה' מברכו, יש לצדד הפנים לשמאל שהוא ימין השכינה, כמו שמובא לגבי שלוש הפסיעות שפוסעים בסוף שמונה עשרה, שתחילה יש לתת שלום לשמאלו שהוא ימין של השכינה (יומא נג:). אבל אם האדם מתברך על ידי צדיק, המצב שונה לגמרי, הצדיק עצמו, הרי קיבל את ברכתו מה', כשהוא מצדד לשמאל שהוא ימין השכינה, נמצא שכדי להתברך מן הצדיק, יש לצדד לימין, שהוא שמאלו של הצדיק, שהוא ימין השכינה. כאשר הביא יוסף את בנו להתברך מפי סבם יעקב הצדיק, סבר יוסף שהוא ימין השכינה נמצאת, ויעקב מברכם בשם ה', לכן הוא משכל ידי, ומניח את שמאלו על ראש מנשה הבכור, כי שמאלו של הצדיק היא ימין השכינה.

אולם כאשר שמע יוסף את יעקב אומר: "המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים", נוכח יוסף לדעת כי בין יעקב הצדיק לשכינה ניצב המלאך, וא"כ המלאך הוא שצידד לשמאלו שהיא ימין השכינה. ממילא יעקב צידד לימינו שהוא שמאלו של המלאך, שהוא ימין השכינה. וא"כ, בבואם להתברך על ידי יעקב, ימינו של הצדיק הוא הראוי ומסוגל לברך. ועל כן, עתה, כשראה יוסף שיעקב הניח את שמאלו על ראש מנשה הבכור, ואת ימינו על ראש אפרים, "ויניח יד ימינו על ראש אפרים על ראש מנשה"

ספר "ומתוך האור"

כחמור שאין לו לינה בבית

יששכר חמר גרם רבץ בין המשפטים (מט. יד)

וברש"י: "רבץ בין המשפטים", כחמור המהלך ביום ובלילה, ואין לו לינה בבית, וכשהוא רוצה לנוח רובץ בין התחומין בתחומי העיירות שמוליך שם פרקמטיא. החמור מהלך ביום ובלילה, ללא הפסק. אין לו לינה במקום קבוע. כשהוא רוצה לנוח, תופס קצת נמנום. ומיד מתנער וממשיך הלאה. ומה זה נוגע ליששכר העוסק בתורה? ישנה הלכה, שברכת התורה מברכים פעם אחת ביום בלבד. נשאלת השאלה: אדם מברך ברכת התורה בבוקר, מתפלל, לומד מעט, והולך לעבודת יומו. בלילה חוזר ושוב הולך ללמוד, מדוע לא יברך פעם נוספת ברכת התורה? הרי היה הפסק. בפוסקים כתוב שזה לא הפסק, מדוע? כי המהות של היהודי זו תורה. לא היתה לו ברירה, הוא היה צריך ללכת לעבוד, אך זה כמו שאדם תולה פתק על דלת העסק שלו "תכף אשוב", אני הולך ועוד מעט אחזור, זה לא הפסק, אין היסח הדעת. יהודי, גם הוא הולך כל היום לעבודה, המהות שלו היא התורה, כמו חמור שצריך קצת לנוח, הוא נח, אבל מיד קם וממשיך לעבוד.

ספר "יחי ראובן"

מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך (מט. כ)

לעצמו לא היה אוכל מעדנים, רק סיפוק ההכרחי, "לחמו", ולעניים בעין יפה הוא נותן "מעדני מלך".

האלישי הקדוש

נותן מציל עצמו מעין הרע

בן פרת יוסף בן פרת עלי עין (נ. כב)

ולא שלטא ביה עינא בישא, דכתיב בן פורת יוסף בן פורת עלי עין... עין שלא רצתה לזון ממה שאינו שלו אין הרע שולטת בו (ברכות. כ.). צריך ביאור, מהי אשמתו של אדם שחברו מקנא בו ומטיל עליו עין רעה ומזיקה אותו? יש לומר: שכן אותו בן אדם הוא כן חטא והאשמה תלויה בו. שכן הוא הגורם לכך שחברו מקנא בו, לכן עונשו שעין הרע תשלוט בו, שהרי לו חי חיי נתינה לזולת לא היו הבריות מקנאים בו. דבר בדוק ומנוסה הוא, שמי שאינו חי לעצמו כלל, וכל ימיו נותן הוא ולא נוטל, אין בני אדם מקנאים בו. זה שאמרו חז"ל: עין שלא רצתה לזון ממה שאינו שלו אין הרע שולטת בו.

וכפי שדרשו על הפסוק "וידגו לרוב בקרב הארץ": מה דגים שבים המים מכסים עליהם ואין הרע שולטת בהם אף זרעו של יוסף. כי אכן דגים מאופיינים בשני דברים. הם מכוסים מן העין, וגם חיים בעולם משלהם ללא תחרות עם יושבי היבשה. הרי שמי שחי לעצמו ולא מנקר עיני הזולת אין בני אדם מקנאים בו.

ספר "לתתן עלין" בשם הרב דסלר זצ"ל

הלכה: להפסיק באמצע לימודו

כתב השו"ע (יו"ד ס' רמ"ו סי"ז) אפילו מי שנתעטש אין אומרים לו רפואה בבית המדרש. כתב הפוסקים ותשובות (אות מ): כתב הפרישה (סקל"ו הביאו הש"ך סקט"ז) שאפשר דהאיסור לומר רפואה (אסותא), היה דוקא בימיהם שלא ראו מספריהם לחוץ וכל שכן שלא היו משיחים, אבל עכשיו שבלאו הכי אין נזהרים מותר לומר רפואה, אבל הט"ז כתב: כל זה לא היה לו לכתוב, כי ימשך מזה דבר מגונה שהשומע סבר מדהותרה עכשיו לומר רפואה הותרה הרצועה ושיח גם כן שיחה בטילה, כבר אנו מוזהרין בזה עונש גחלי רתמים ח"ו, לכן אין להשגיח בזה להקל, ואדרבה יהיה הרב מזהיר על זה וילמדו ק"ו לאיסור שיחה בטילה, והמרבה בכבוד התורה, הרי זה מכובד ומשובח.

ספר "פסקים ותשובות"

פתגם: כל החלטה בשיתוף, קלה למימוש

ספר "שמחלה"

חקירה: שליחות

המשלח מוסר את כוחו וידו לשליח, או שהשליח מוסר את כוחו וידו למשלח. (המקנה כג- א ד"ה חקירה ג)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: רך נולד

יהודי שנאנס להמיר דתו, היה מזלזל במצוות דתו חדשה, הוכיחו הכומר על פניו והטיף לו מוסר על התנהגותו, נענה המומר ואמר לו: כאשר הטבלת אותי לפני חדשים אחדים אמרתי לי, שאני כתינוק שנולד מחדש, ומה אתה בא בטענות על תינוק בן חדשים אחדים.

ספר "חד וחלק" חלק ד' (קטז)

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, רינה בת פיבי, רבקה בת ליוזה, ריש'רד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מוחה. מסעודה בת בלה. גילברט יצחק בן גינט חנה

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr